

Zápisnica zo zasadnutia komisie pre pamätihodnosti mesta

Dátum: 30. januára 2026 o 14.00 hodine

Miesto: Infocentrum - prízemie MsKS , Hlavná 58 , Moldava nad Bodvou.

Prítomní: podľa prezenčnej listiny + pozvaný hosť: PhDr. Adriana Szilágiová- riaditeľka MsKS

Program:

1. Úvod a kontrola uznesení
2. Zhodnotenie Konferencie k 770. výročiu 1. písomnej zmienky o meste
3. Príprava zborníka z konferencie -postup, recenzenti, rozpočet, možnosti financovania
4. Príprava monografie- prejednanie postupu podľa záverov konferencie, najbližšie kroky
5. Informácia o získaných grantoch na pamätihodnosti mesta- synagóga, Kováčska vyhňa, záhrada za radnicou- pripomienky členov komisie z hľadiska ochrany pamätihodnosti a obsahu expozícií
6. Prejednanie podmienok na udeľovanie mestských dotácií- pripomienky k pracovnej verzii dokumentu (v prílohe) a ďalší postup
7. Postup pri zaraďovaní ďalších navrhovaných pamätihodností - vybrané domy na Hviezdoslavovej ulici a zriadenie lapidária na mestskom cintoríne
8. Diskusia a rôzne

K bodu 1. Úvod a kontrola uznesení

V úvode zasadnutie tajomníčka komisie ospravedlnila neúčast primátora a sprostredkovala jeho informácie. Primátor predovšetkým poďakoval členom za organizáciu konferencie k 770. výročiu 1. písomnej zmienky o meste a vyzdvihol jej odbornú úroveň ako aj priaznivé ohlasy od verejnosti. V roku 2026 mesto neplánuje organizovať ďalšiu konferenciu, ale činnosť komisie primátor odporúča zamerať na prípravu monografie a vydanie zborníka z konferencie. Z pozície mesta bude v ďalšom období pamiatkam naďalej venovaná patričná pozornosť . Mesto bolo mimoriadne úspešné v získavaní mimorozpočtových zdrojov, z ktorých je veľa väčšina venovaná pamiatkam v meste. Vďaka projektom sa opraví statika a strecha na Kováčskej vyhni, vybuduje záhrada za mestskou radnicou s odkazom na históriu mesta a rekonštruuje sa aj objekt synagogy. Naďalej sa budú hľadať zdroje na opravu strechy MsKS / starej radnice/. - zlúčené s bodom 5.

Ďalej tajomníčka komisie PhDr. Jana Kováčsová ospravedlnila neúčast PhDr. Petra Halásza- predsedu komisie z dôvodu pretrvávajúcich zdravotných ťažkostí, ktoré mu pravdepodobne znemožnia účasť aj v ďalšom období do konca roka. Komisia je poradným orgánom primátora, ktorý po konzultácii neodporúča dopĺňovať komisiu a ďalšieho člena. Členovia komisie sa zhodli a odhlasovali, že zastupujúcou predsedníčkou komisie bude v ďalšom období Dr. Monika Bodnár PhD.

Uznesenie 1/26 :

Zastupovaním predsedu komisie bola poverená Dr. Monika Bodnár PhD.

Kontrola uznesení:

Uznesenia 20- 28/ 25 a splnené

Uznesenia v plnení:

Uznesenie 29/25: Komisia sa návrhom zaradenia ďalších pamätihodností do zoznamu pamätihodnosti mesta bude zaoberať následne až po zasadnutí až po konferencii nakoľko je potrebné zmapovať viacero budov na Hviezdoslavovej ulici a predložiť zastupiteľstvu už kompletný zoznam navrhovaných chránených budov na tejto ulici.

Plnenie: uznesenie sa presúva na ďalšie zasadnutie, ktoré bude spojené s obhliadkou budov na tejto ulici ako aj s návštevou Kováčskej vyhne- vid' rozprava ďalej

Uznesenie 30/25: Zistiť, kto je vlastníkom a správcom židovského cintorína

Plnenie: K uzneseniu informoval Mgr. Dalibor Danko. Podľa jeho zistení židovská náboženská obec ich nemá vo vlastníctve. Je otázne, či mesto môže upravovať cintorín z vlastnej iniciatívy a či má o to prostriedky. Treba urobiť právnu analýzu, a preveriť ako to robia v iných mestách. Ak by bol cintorín mestskou pamätihodnosťou, je potrebné najprv vyriešiť oplotenie, aby nedochádzalo k ďalšiemu ničeniu náhrobných kameňov. Členovia komisie navrhujú tam aj osadiť mapu cintorína. Obdobné návrhy sa týkajú aj lapidária v mestskom cintoríne- prediskutované v bode Rôzne.

Uznesenie 2/26 : Preveriť možnosti a predložiť právnu analýzu a príklady z praxe , ako je možné postupovať pri ochrane židovského cintorína

Uznesenie 31/ 25: Pozvať na najbližšie zasadnutie komisie riaditeľku MsKS ako správcu Kováčskej vyhne s referovaním a evidencii, stave a starostlivosti o zbierkové predmety.

Plnenie: Riaditeľka MsKS bola pozvaná na toto zasadnutie a členovia komisie sa v dlhej rozprave vyjadrovali k rôznym aspektom práce v múzeu. Zásadné odporúčania:

1. MsKS má mať spresniť ideové zameranie expozícií v jeho správe t.j. aké budú expozície v Kováčskej vyhni , v príľahlej budove, v múzeu vín a aj v

zrekonštruovanej synagóge. Tieto objekty- / aj keby neboli v správe MsKS / vzájomne súvisia a obsah ich expozícií sa nemá duplikovať, ale dopĺňať. Je potrebné jasne určiť, na čo bude zameraný ten ktorý objekt a priestor a až tak pristúpiť k tvorbe expozícií a umiestneniu zbierkových predmetov.

2. Členovia komisie preveria evidenciu a starostlivosť o zbierkové predmety priamo na mieste na ďalšom zasadnutí komisie a vyjadria svoje odborné stanoviská
3. Členovia komisie odporúčajú navštíviť tájház v obci Cigánd v Maďarsku a Beregújfalu, ktoré by mohli byť inšpiráciou pre MsKS na zariadenie Kováčskej vyhne a príľahlej budovy
4. Ak sa bude riešiť zámer, je nevyhnutné riešiť sociálne zázemie- WC pre návštevníkov , prípadne aj nový priestor- prístavbu na realizáciu aktivít.
5. Expozícia vo vyhni by mala byť zameraná len na remeselnú históriu mesta,
6. prípadne vybudovanie ďalších dielní a depozitára.

Uznesenie č. 3/26

Ďalšie zasadnutie komisie sa uskutoční s obhliadkou Kováčskej vyhne z dôvodu posúdenia stavu. Bez takéhoto upresnenia členovia komisie neodporúčajú hľadať zdroje a varujú pred zostavovaním expozícií bez dôkladnej úvahy kvôli rýchlemu efektu alebo projektovým možnostiam.

Uznesenie č. 4/26

Zistiť či budova Kováčskej vyhne má projektovú dokumentáciu alebo stavebný zámer alebo štúdiu a tiež zistiť či je pamiatkovo chránená len kováčska dielňa alebo celá budova.

Uznesenie č. 5/26

Skompletizovať evidenciu zbierkových predmetov, vybrať z archívu zoznam spracovaný Katarínou Banyasovou a tiež zoznam predmetov v dielni, ktorý je v Technickom múzeu.

Uznesenie č. 6/26

Požiadat o metodickú pomoc Tájházsözetség v Szentendre pri posudzovaní obnovy budovy Kováčskej vyhne a Východoslovenské múzeum v Košiciach pri posúdení stavu zbierkových predmetov.

Uznesenie č. 7/26

Komisia odporúča zamestnancom MsKS a Infocentra navštíviť tájház v meste Cigánd a múzeum Beregújfalu pri Debrecíne.

K bodu 2. Zhodnotenie Konferencie k 770. výročiu 1. písomnej zmienky o meste

Aj členovia komisie sa zhodli na tom, že konferencia splnila svoj účel nad očakávania. Hodnotenie z pozície mesta zaznelo v úvode.

K bodu 3: Príprava zborníka z konferencie -postup, recenzenti, rozpočet, možnosti financovania

Tajomníčka informovala o znížených zdrojoch kvôli konsolidácií rozpočtov samospráv. Členovia komisie sa po rozprave zhodli v tomto roku na vydaní recenzovaného zborníka- podľa záverov a odporúčaní účastníkov konferencie v záverečnej rozprave. Problémom pri získavaní mimorozpočtových zdrojov na zborník je zmena schémy na FPU, kde už nie je samostatná schéma na vydávanie publikácii z konferencií, ale len oblasť Vedy a výskumu aj to len v oblasti tradičnej ľudovej kultúry, kde je otázne, či tam zborník z konferencie bude oprávnenou aktivitou. Predpokladané náklady sú: 200 € x 200 € na recenzentov, preklad- podľa rozsahu. Zostavovateľa zborníka netreba- zhodu v normou v citovaní zdrojov ustráži recenzent a obsah je na zodpovednosť autora. Formálne náležitosti vydania navrhujú riešiť zamestnancami mesta.

K bodu 4: Príprava monografie- prejednanie postupu podľa záverov konferencie, najbližšie kroky

Komisia odporúča tento rok vydať len zborník a predložiť novému zastupiteľstvu postup prác na monografii tak, aby na konci volebného obdobia mohla vzniknúť publikácia. To, či to bude plnohodnotná monografia, štúdia alebo iná forma publikácie sa rozhodne podľa rozsahu materiálu.

Ďalšia odborná rozprava sa týkala témy nespracovaného materiálu v archíve. Dr. Monika Bodnár neoficiálne oslovila pracovníčku v archíve ohľadom spracovania fondu, ktorý je zhromaždený o Moldave a nie je spracovaný. Členovia komisie navrhujú motivovať zamestnancov archívu k inventarizácii toho fondu. Rozprava sa týkala toho, či bude možné spracovať monografiu bez spracovania tohto fondu. Monika Bodnár oslovila 3 ďalších odborníkov, ktorí sú ochotní spolupracovať na príprave monografie.

Mgr. Švaňa mailom informoval tajomníčku komisie, že stredoveké dejiny je ochotný spracovať doc. Magdoško z katedry histórie UPJŠ.

Uznesenie 8/26 :Predložiť novému zastupiteľstvu časový plán priprav monografie a zodpovedných odborníkov za jednotlivé kapitoly.

Uznesenie 9/26:

Komisia navrhuje pokračovať v vzdelávaní verejnosti v tomto roku nie formou konferencie, ale formou prednášok alebo série prednášok, ktoré sa opäť budú zaznamenávať a postupne zverejňovať.

K bodu 6 Prejednanie podmienok na udeľovanie mestských dotácií- pripomienky k pracovnej verzii dokumentu (v prílohe) a ďalší postup

Udeľovanie dotácií v tomto roku už nie je možné- neumožňuje to ani rozpočet, ani čas- výzva už bola zverejnená aj vyhodnotená. Je potrebné vypracovať nové VZN. Do budúca komisia navrhuje vypracovať VZN, kde by boli určené priority v pamiatkovej starostlivosti. Komisia prehodnotila možnosť udeľovania dotácií zakotvenú vo VZN a navrhuje ju v tomto roku nevyužiť a modifikovať. Vzhľadom na investičný dlh voči pamiatkam v meste vidí ako hospodárnejšie riešenie určiť priority starostlivosti o pamätihodnosti mesta na tieto vyčleniť účelové finančné prostriedky z rozpočtu mesta (napr. na oplotenie cintorína, označenie pamätihodnosti atď.)

V tomto bode sa prerokovala aj tematika označovania pamätihodností mesta, ktorá sa rieši súbežne s iniciatívou študentov na označovanie pamiatok NFC čipom

Študenti z Gymnázia Štefana Moyssesa získali na súťaži 2. miesto s vysokou pravdepodobnosťou získania divokej karty- t.j. postup na vyššiu úroveň súťaže. V rámci tohto projektu sa už realizuje označenie 5 pamätihodnosti stĺpikom, na ktorom bude nápis a NFC čip, ktorý poskytne podrobnejšie informácie. Komisia sa vyjadrila a prijala uznesenie k nápisu, ktorý by tam má byť umiestnený.

Uznesenie 10/26

Komisia odporúča aby v polkruhu bolo napísané označenie: Pamätihodnosť mesta- Szepsi város múemlékei + konkrétny názov pamätihodnosti má byť v slovenskom a maďarskom jazyku a pod ním má byť datovanie v storočí.

K bodu 7. Postup pri zaraďovaní ďalších navrhovaných pamätihodností - vybrané domy na Hviezdoslavovej ulici a zriadenie lapidária na mestskom cintoríne

Rozšírenie zoznamu iniciované Mgr. Dalibor Dankom. Komisia sa zhodla že na najbližšie zasadnutie komisie prejde Hviezdoslavovu ulicu a určí, ktoré objekty sú vhodné na zaradenie do zoznamu pamätihodnosti.

Zároveň je potrebné doplniť do zoznamu popis na Hasičskej zbrojnici. Na toto spracovanie bola oslovená Mgr. Andrea Lebocká.

Ďalšia rozprava sa týkala cintorína. Komisia odporúča v dolnej časti cintorína zriadiť lapidárium- t.j. umiestniť tam zbytky vzácných náhrobných kameňov. Možno ich tiež označiť NFC čipom.

Diskusia sa týkala aj iných objektov v cintoríne. V havarijnom stave sú krypty- to je otázne, čo s nimi.

Uznesenie 11/26

Zistiť, aké sú právne a finančné možnosti riešiť lapidárium a krypty na cintoríne

V tejto súvislosti zazneli aj pochybnosti, či je mesto schopné riešiť nahromadené problémy v oblasti pamiatkovej starostlivosti a členovia komisie sa zhodli na tomto návrhu:

Uznesenie 12/26

Komisia navrhuje zriadiť občianske združenia pri komisii, ktoré by získavalo mimorozpočtové finančné prostriedky na účely, na ktorých sa zhodne komisia.

Uznesenie 13/26

Vytipovať a osloviť zakladajúcich členov OZ a pripraviť návrh na jeho registráciu

K bodu 8: Diskusia a rôzne:

Rozprava sa týkala opevnenia mesta. Pri rekonštrukcii domu bývalej reštaurácie Štofi sa odhalil veľký múr, pri ktorom nebolo jasné, či to je to opevnenie alebo len múr. Člen komisie PhDr. Gabriel Viszlaj dal podnet na stavebný a pamiatkový úrad, aby preverili jeho datovanie. Z neoficiálnych zdrojov z prieskumu je jasné, že ide o stredovekú stavbu.

Uznesenie 14/ 26: Zistiť na KPU bližšie informácie ohľadom daného podnetu

Ďalším bodom bol podnet občana Františka Ragályiho, ktorý zjednodušene spochybnil či je Moldava historicky Szekeres. Dostal sa k nejakému dokumentu / határlevél/, ktorý popisuje jednotlivé body hraníc Jasovského prepošstva a tvrdí, že osada Zekeres sa nachádza inde, že to nie je Moldava.

Uznesenie 15/26:

Mgr. Andrea Lebocká zašle členom komisie kópiu daného podnetu na vyjadrenie a až následne sa rozhodne, či je hodno ho zasielať ďalším odborníkom. (Gyulai Éva, Emília Kotrusová)

Ďalšou opätovne prejednávanou témou bolo osadenie kameňov do dlažby pre obeť holokaustu. Výrobe kameňov sa venuje len jeden človek a čaká sa naň dosť dlho. Je potrebné stanovisko mesta, či súhlasí s ich osadením. Mgr. Dalibor Danko navrhuje osadiť kamene pred Redutu a venovať ich rodine Davidovicsovcov- nakoľko ich históriu má spracovanú a v rodine sú ešte preživší členovia. Kamene majú byť osadené na posledné miesto, kde bývali. Členovia komisie diskutovali aj o návrhu, že prvé kamene by sa mali umiestniť pri synagóge- tam býval rabín. Výroba trvá dlhšie preto ich treba osloviť čím skôr. Tento akt- osadenia by sa hodil k otvoreniu synagógy.

Uznesenie 16/26 : Komisia víta túto iniciatívu odporúča mestu aby vydalo kladné stanovisko k osadeniu týchto symbolických kameňov. .

Posledným prejednávaným bodom bola požiadavka primátora mesta: Vytipovať z dejín nejakú udalosť, ku ktorej by sa viazali mestské dni. Mgr. Dalibor Danko a PhDr. Monika Bodnár navrhli najstaršie trhové dni napr. na sviatok sv. Margity alebo dátum požiaru v meste, keď horela Szojková brána.

Komisia k tomuto bodu neprijala uznesenie a tento bod preložila na najbližšie zasadnutie.

Zapísala: PhDr. Jana Kováčsová-tajomníčka komisie

Schválila: Dr. Monika Bodnár PhD.- predsedníčka komisie- poverená zastupovaním